

IV. Profilul profesional al cadrului didactic din învățământul preuniversitar

Profilul profesional generic al cadrului didactic din învățământul preuniversitar este organizat pe **7 domenii de competențe**:

Domeniul 1: Cunoașterea elevilor și a modului în care aceștia învață (prescurtat D1)

Acest domeniu de competențe reliefează importanța cunoașterii elevilor și a modului în care aceștia învață. Domeniul se referă atât la înțelegerea și aplicarea teoriilor și modelelor relevante despre dezvoltarea personalității umane și învățare, cât și la cunoașterea individualității fiecărui copil/elev, a mediului socio-economic și etnocultural în care trăiește, a relațiilor, intereselor și aspirațiilor sale, pentru ca toate aceste cunoștințe să fie valorificate în vederea respectării particularităților de vârstă și individuale ale elevilor, creșterii calității predării și a eficienței învățării, sprijinirii dezvoltării armonioase a fiecăruia.

Valoarea cheie este respectul pentru cunoaștere, pentru demnitatea și individualitatea umană.

Domeniul 2: Curriculum și proces didactic (prescurtat D2)

Acest domeniu de competențe exprimă importanța realizării unor demersuri educaționale eficiente, de calitate, centrate pe copii/elevi, care să răspundă nevoilor de dezvoltare, intereselor și particularităților acestora. Domeniul include competențele de proiectare a procesului educațional, văzute în interdependență cu desfășurarea și reglarea permanentă a activității didactice, prin raportare la curriculum și la copil/elev. În esență, reflectă capacitatea cadrului didactic de a transpune curriculumul oficial în învățare efectivă, prin utilizarea competențelor de specialitate și pedagogice, în proiectarea, desfășurarea, evaluarea și reglarea procesului didactic.

Valorile cheie pentru acest domeniu sunt creativitate și rigoare în aplicarea curriculumului scris și în adaptarea curriculară.

Domeniul 3: Mediu de învățare și stare de bine (prescurtat D3)

Acest domeniu de competențe subliniază rolul profesorului în crearea unui mediu fizic, emoțional și social pozitiv, care să susțină dezvoltarea armonioasă a elevilor, sentimentul de apartenență la școala în care învață, respectul pentru demnitatea fiecărei persoane. Promovează utilizarea unor medii educaționale variate - fizice, digitale și hibrid, în funcție de nevoile elevilor, pentru a facilita învățarea eficientă și starea de bine.

Valorile cheie sunt siguranța, empatia, sprijinul reciproc.

Domeniul 4: Consilierea elevilor, colaborarea cu familia/tutorii și comunitatea (prescurtat D4)

Acest domeniu de competențe reliefează rolul profesorului în asigurarea sprijinului holistic pentru elevi, contribuind la consilierea și orientarea școlară și vocațională a acestora, în colaborare cu personalul specializat, cu familia/tutorii și comunitatea. Aduce în prim-plan valori și conduite care vizează: empatie și sprijin pentru elevi, comunicare deschisă și cooperare, integrarea resurselor comunitare pentru dezvoltarea elevilor, implicare activă și responsabilitate socială.

Valoarea cheie este colaborarea cu elevii, familia/tutorii și comunitatea pentru a asigura un mediu educațional integrat, care stimulează și susține progresul fiecărui elev.

Domeniul 5: Etică, reflexivitate și învățare continuă (prescurtat D5)

Acest domeniu de competențe exprimă importanța conduitei reflexive a profesorului, a autoevaluării și reglării permanente a activității profesionale. Aduce în prim-plan valori și conduite care vizează: spirit critic și autocritic, flexibilitate, creativitate, curiozitate și interes pentru învățare pe tot parcursul vieții, dorință de perfecționare.

Valoarea cheie este responsabilitatea față de elevi, față de societate, față de sine și de propriul parcurs profesional.

Domeniul 6: Dezvoltare instituțională (prescurtat D6)

Acest domeniu de competențe exprimă importanța asumării din partea profesorului, ca membru al colectivului școlii, a dezvoltării unei culturi organizaționale democratice, incluzive, centrate pe valorile europene, orientate spre asigurarea progresului în învățare al fiecărui elev.

Valoarea cheie este solidaritatea, manifestată prin asumarea colectivă a viziunii și misiunii școlii, a acțiunilor strategice pentru a oferi condiții optime de învățare tuturor elevilor.

Domeniul 7: Tehnologie digitală în educație (prescurtat D7)

Acest domeniu de competențe exprimă necesitatea competențelor digitale și de utilizare pedagogică a acestora în activitatea profesională, în contextul impactului major al tehnologiei în viața de zi cu zi. Evidențiază contribuția profesorului atât la dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor, într-o abordare transversală, cât și la facilitarea utilizării acestor competențe în scopul progresului în învățare. Competențele generice referitoare la utilizarea tehnologiei digitale în activitatea didactică sunt conturate în intersecție cu celelalte domenii de competențe (competența generică D7.1. reflectă intersecția dintre utilizarea tehnologiei digitale și domeniul de competențe 1, competența generică D7.2 reflectă

intersecția dintre utilizarea tehnologiei digitale și domeniul de competențe 2 și așa mai departe). Acest domeniu de competențe are ca reper cadrul european de competențe digitale ale profesionistului din educație - DigCompEdu.

Valorile cheie sunt inovarea și echilibrul în utilizarea tehnologiei, ținând cont de beneficiile și limitele sau efectele conexe generate.

Fiecare domeniu de competențe este transpus mai jos în competențe generice, care sunt detaliate ulterior în funcție de nivel de învățământ și de etapele carierei didactice.

D1. Cunoașterea elevilor și a modului în care aceștia învață

D1.1. Înțelege procesele și nevoile de dezvoltare fizică, cognitivă, emoțională și socială a elevilor.

D1.2. Înțelege modul în care învață elevii și implicațiile asupra predării și evaluării.

D1.3. Cunoaște individualitatea fiecărui elev, punctele forte, nevoile de sprijin, dificultățile de învățare și implicațiile asupra învățării, în vederea ajustării procesului didactic.

D1.4. Manifestă încredere în potențialul de dezvoltare al fiecărui elev și susține aspirațiile acestuia.

D1.5. Respectă diversitatea etnică, socio-economică, lingvistică și religioasă a elevilor și a comunităților de proveniență ale acestora și gestionează implicațiile asupra dezvoltării și învățării.

D2. Curriculum și proces didactic

D2.1. Valorifică, în proiectarea, desfășurarea, evaluarea și reglarea procesului didactic, cunoștințe specifice domeniului/disciplinei și didacticii domeniului/disciplinei.

D2.2. Identifică nivelul achizițiilor anterioare ale elevilor, individuale și de grup, și valorifică datele obținute în proiectarea și desfășurarea procesului didactic.

D2.3. Stabilește obiective de învățare antrenante, în acord cu documentele curriculare, care să susțină dezvoltarea potențialului fiecărui elev.

D2.4. Organizează și utilizează conținuturi relevante pentru dezvoltarea competențelor specifice, urmărite conform curriculumului.

D2.5. Utilizează strategii didactice (predare și evaluare) diverse, creative și eficiente, pentru facilitarea progresului în învățare al fiecărui elev.

D2.6. Utilizează resurse variate pentru eficientizarea predării, susținerea învățării și sprijinirea elevilor în folosirea lor eficientă și autonomă pentru a progresa în învățare.

D2.7. Aplică în mod consecvent abordări didactice care să susțină dezvoltarea competențelor de literație, numerație, digitale și civice.

D2.8. Construiește contexte de învățare autentică, în manieră integrată, în care elevii își valorifică experiențele de viață și interesele de cunoaștere.

D2.9. Utilizează o diversitate de contexte în care elevii pot demonstra progresul în dezvoltarea competențelor, facilitând autoevaluarea, reflecția și stabilirea noilor obiective de învățare.

D2.10. Evaluează elevii pe baza reperelor sau standardelor de evaluare și a progresului individual.

D2.11. Comunică eficient, oferă feedback constructiv și susține implicarea activă a elevilor în propriul proces de învățare.

D3. Mediu de învățare și stare de bine

D3.1. Organizează spațiul de învățare sigur, accesibil, ergonomic, prietenos și stimulat.

D3.2. Valorifică spații alternative, în afara sălii de clasă sau unității de învățământ, pentru experiențe semnificative de învățare.

D3.3. Aplică în mod consecvent și adecvat reglementările școlare și legislația pentru siguranța elevilor, sănătatea și starea lor de bine.

D3.4. Raportează și gestionează, în interesul superior al elevilor, suspiciunile, incidentele sau alte situații de risc în care se pot afla aceștia.

D3.5. Stabilește și menține rutinele și regulile comportamentale/ de organizare a activităților educaționale, facilitând responsabilizarea elevilor, respectul reciproc și relațiile de încredere.

D3.6. Menține o atmosferă pozitivă în clasă și în școală, cultivând apartenența la comunitatea școlară.

D3.7. Susține o cultură democratică, a învățării și a colaborării la nivelul grupei/clasei și al școlii.

D3.8. Respectă și valorizează diversitatea etnică, lingvistică, națională, socio-economică etc. în organizarea mediului de învățare (spațiu, reguli, rutine, roluri, limbaj etc.).

D4. Consilierea elevilor, colaborarea cu familia/tutorii și comunitatea

D4.1. Oferă sprijin fiecărui elev în funcție de particularitățile individuale, de cerințe educaționale speciale sau situații de risc școlar, inclusiv în colaborare cu colegi și/sau alți specialiști.

D4.2. Contribuie la compensarea/ diminuarea decalajelor de progres școlar, generate de factori variați (diferențe socio-economice, culturale, particularități individuale), precum și la depășirea dificultăților de acomodare la mediul școlar.

D4.3. Susține dezvoltarea socio-emoțională și morală a elevilor.

D4.4. Contribuie la orientarea școlară și profesională a elevilor, în interesul superior al acestora, sprijinind, după caz, dirigintele, consilierul școlar și familia/tutorii.

D4.5. Susține familia/tutorii pentru a înțelege așteptările și rolul școlii, colaborând cu aceasta/ aceștia pentru reușita educațională a elevilor.

D4.6. Previne și combate violența în mediul școlar, inclusiv bullying-ul și cyberbullying-ul, consumul de substanțe nocive, infracționalitatea, traficul de minori și alte comportamente/ fenomene care pot afecta siguranța elevilor și starea lor de bine.

D4.7. Promovează educația pentru mediu și susține implicarea civică în dezvoltarea sustenabilă a comunității, oferind elevilor un exemplu de comportament responsabil.

D5. Etică, reflexivitate și învățare continuă

D5.1. Respectă normele de etică, de integritate academică și de conduită profesională.

D5.2. Își autoreglează conduita pe baza reflecției asupra stereotipurilor și preconcepțiilor legate de rasă, etnie, gen, statut social, economic și cultural, vârstă, abilitate, religie sau naționalitate.

D5.3. Reflectează asupra propriilor practici didactice și asupra feedback-ului primit, identificând ariile de ameliorare.

D5.4. Manifestă capacitate de autoechilibrare și de adaptare în diferite contexte, inclusiv în situații noi sau stresante, menținând o autoritate adecvată în relație cu elevii.

D5.5. Participă periodic la activități de dezvoltare profesională continuă, în raport cu nevoile profesionale proprii și cu prioritățile locale sau naționale.

D5.6. Valorifică progresele din domeniul de activitate (dezvoltări recente din științele educației și, după caz, din domeniul de specializare, reglementări legale care privesc sistemul de învățământ, noi tehnologii etc.) pentru ameliorarea activității didactice.

D5.7. Participă la activități colaborative de dezvoltare profesională, la cercetări educaționale și la comunități de practici.

D6. Dezvoltare instituțională

D6.1. Aplică eficient reglementările legale care privesc sistemul de învățământ și politicile educaționale curente.

D6.2. Participă la procese de planificare strategică și decizionale colective din cadrul instituției.

D6.3. Contribuie la fundamentarea unor decizii și inițiative educaționale, pe baza culegerii de date și informații relevante privind participarea școlară a elevilor, progresul școlar și starea lor de bine.

D6.4. Dezvoltă curriculumul la decizia elevului din oferta școlii.

D6.5. Dezvoltă o cultură organizațională democratică, incluzivă, participativă, centrată pe valorile europene, la nivelul instituției de învățământ.

D6.6. Comunică demn, responsabil, cu privire la instituția de învățământ și promovează imaginea acesteia în comunitate.

D6.7. Participă la dezvoltarea sustenabilă a școlii, prin inițierea și derularea acțiunilor care denotă grija pentru natură și un mediu curat.

D7. Tehnologie digitală în educație

D7.1. Analizează profilul digital al elevilor și implicațiile utilizării tehnologiei asupra dezvoltării și învățării.

D7.2. Utilizează în mod adecvat și responsabil tehnologia în predare, învățare și evaluare, valorificând oportunitățile de învățare colaborativă (de ex.: clase virtuale, lucru în echipe la nivelul școlii sau între școli din țară sau din alte țări etc.).

D7.3. Gestionează mediul digital educațional în siguranță, responsabil și etic, în acord cu caracteristicile și nevoile elevilor și cu obiectivele de învățare.

D7.4. Valorifică resursele digitale pentru sprijinirea elevilor în procesul de învățare și de orientare școlară și profesională și pentru comunicarea cu familia/tutorii.

D7.5. Își autoevaluează competențele de utilizare a tehnologiei în procesul didactic, în vederea îmbunătățirii acestora.

D7.6. Utilizează tehnologia digitală pentru dezvoltarea instituției din care face parte (managementul școlarității, management și administrare instituțională, gestionarea parteneriatelor, relația cu părinții, automatizarea proceselor pentru eficientizare și economie de timp ș.a.).

V. Profil și standarde profesionale pe etape de carieră și pe nivel de învățământ

Profilul profesional pe etape de carieră cuprinde standarde profesionale specifice, care reflectă evoluția de la o etapă de carieră la alta, transpusă în eficientizarea activității, consolidarea și actualizarea competențelor, adaptarea și asumarea de noi roluri profesionale.

Trecerea la o nouă etapă de carieră presupune deținerea competențelor specifice etapei / etapelor anterioare.

Profesorul cu gradul didactic I demonstrează competențe specifice gradului I, precum și pe cele specifice etapelor anterioare de carieră. De asemenea, evoluția în carieră se realizează în moduri și ritmuri variate, astfel că un profesor licențiat sau cu gradul II poate deține și demonstra, pe anumite domenii, competențe de nivel superior, specifice, spre exemplu, gradului I, fără ca aceste competențe de nivel superior să fie o cerință pentru etapa de carieră în care se află.